

Lietuvos įtraukties
švietimo centras

įtrauktis

Veiksmingų pagalbos įrankių taikymas mokinių, turinčių intelektų sutrikimą, ugdymo procese

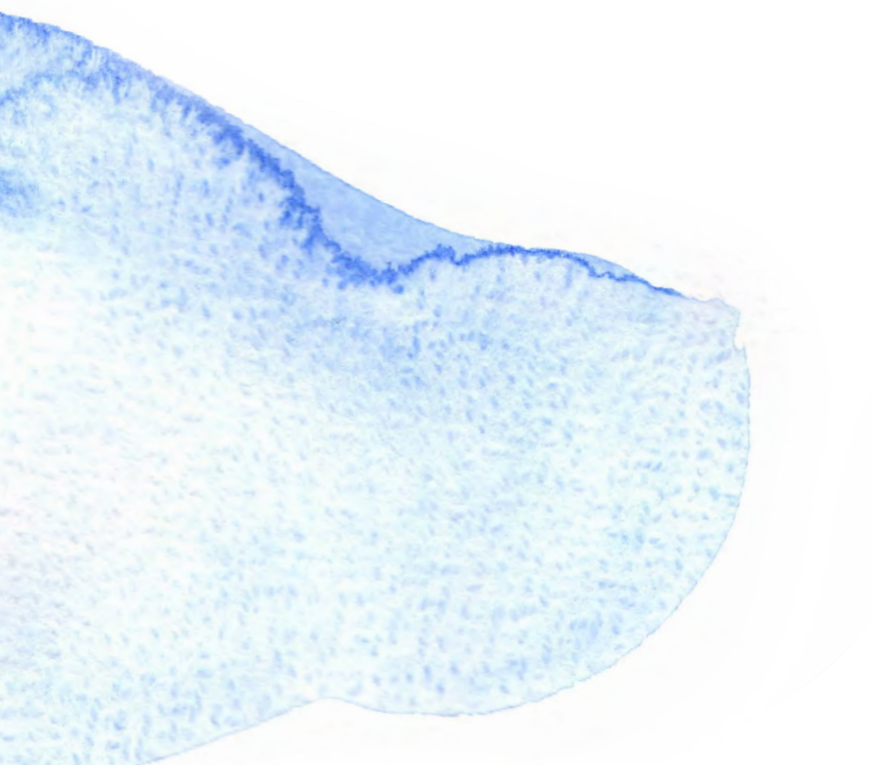
Rekomendacijos pedagogams

Leidinį rengė:

Elona Tijunonienė, Evaldas Melceris,
Greta Vaitkė, Lina Palačionienė

Kalbos redaktorė: Lina Kestenienė

Dizainas ir maketas: Olivija Žukauskaitė

TURINYS

ĮVADAS	4
1. BENDROSIOS NUOSTATOS	6
2. VEIKSMINGI PAGALBOS ĮRANKIAI PAMOKOJE	7
2.1. UGDYMO APLINKOS PRITAIKYMAS KLASĖJE	7
2.1.1. Fizinė klasės aplinka	7
2.1.2. Poilsio erdvė klasėje	9
2.2. UGDYMO TURINIO INDIVIDUALIZAVIMAS	12
2.2.1. Individualizuota ugdymo programa	12
2.2.2. Pradinio ugdymo individualizuotos programos įgyvendinimas	17
2.2.3. Pagrindinio ugdymo individualizuotos programos įgyvendinimas	18
2.2.4. Socialinių įgūdžių ugdymo programos įgyvendinimas	19
2.2.5. Ugdymo pasiekimų vertinimo įrankiai pamokoje	20
2.3. UGDYMO PRIEMONIŲ PAMOKOJE PRITAIKYMAS IR INDIVIDUALIZAVIMAS	21
2.3.1. Specialiosios mokymo priemonės	21
2.3.2. Informacinių technologijų priemonės	22
2.3.3. Alternatyviosios ir augmentinės (papildančiosios) komunikacijos priemonės	23
NAUDOTA LITERATŪRA	25

ĮVADAS

Lietuvoje ugdomi maždaug 50 tūkst. vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių. Apie 90 proc. šių vaikų mokosi su savo bendraamžiais įprastose bendrojo ugdymo mokyklų klasėse, 3 proc. – specialiosiose bendrojo ugdymo mokyklų klasėse, o 7 proc. – specialiosiose mokyklose. Kaip skelbia Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, apie 75 proc. vaikų turi vidutinių arba nedidelių specialiųjų poreikių. Maždaug 10–čiai vaikų iš 1000 Lietuvoje kasmet nustatomas intelekto sutrikimas.

Bendrojo ugdymo įstaigose mokosi vis daugiau mokinių, turinčių intelekto sutrikimą. Remiantis Švietimo valdymo informacinės sistemos teikiamais duomenimis, 2023–2024 mokslo metais bendrojo ugdymo mokyklose buvo ugdomi 1968 mokiniai, o 2024–2025 mokslo metais – 1945 mokiniai, turintys intelekto sutrikimą. Jie gali ugdytis pagal savo gebėjimus, pasirinkdami ugdymo įstaigą, kurioje jaustųsi pripažinti, galėtų gauti aukštos kokybės ugdymą ir dalyvauti bendrose pamokose bei popamokinėse veiklose. Visgi dažnai pedagogai, mokinio padėjėjai neturi pakankamai teorinių ir praktinių žinių, kaip ugdyti šiuos mokinius bendrojo ugdymo įstaigoje.

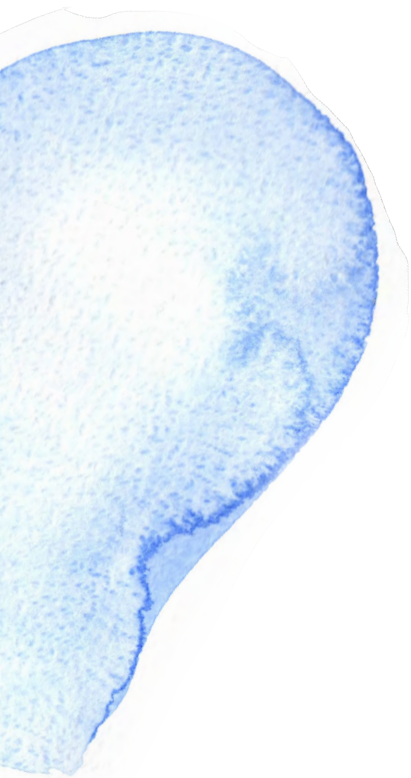
Intelekto sutrikimas pasireiškia pažintinės veiklos, kalbinių, motorinių gebėjimų pažeidimais. Mokiniam būdingas adaptyvaus elgesio sutrikimas bent keliose iš nurodytų sričių: komunikacijos, savitvarkos, buities, socialinių, sveikatos ir saugumo įgūdžių, laisvalaikio leidimo, savireguliacijos ir veiklos organizavimo, akademinų žinių taikymo kasdieniame gyvenime. Yra išskiriami 5 intelekto sutrikimo laipsniai: nežymus, vidutinis, žymus, labai žymus ir nepatikslintas intelekto sutrikimas.

Lietuvos įtraukties švietime centro Švietimo pagalbos plėtros grupė 2025 m. kovo mėn. atliko pedagogų, dirbančių su bendrojo ugdymo mokyklose besimokančiais mokiniiais, turinčiais intelekto sutrikimą, apklausą apie jų ugdymo(si) ypatumus ir pedagogų taikomą praktiką. Duomenys buvo renkami naudojant internetinę anketą. Pagrindinis tyrimo tikslas – išsiaiškinti, kaip pedagogai vertina esamas sąlygas dirbant su mokiniiais, turinčiais intelekto sutrikimą, su kokiais sunkumais jie susiduria ir kokių pokyčių ar pagalbos priemonių reikėtų, kad būtų užtikrintas kokybiškas įtraukusis ugdymas.

Apklausoje dalyvavo 293 respondentai iš įvairių Lietuvos ugdymo įstaigų, iš jų 65 proc. mokytojų, 28 proc. specialiųjų pedagogų ir 7 proc. mokinio padėjėjų. Daugiausiai atsakiusiųjų respondentų dirba pagrindinio ugdymo pakopoje: 46 proc. mokytojų, 49 proc. specialiųjų pedagogų ir 57 proc. mokinio padėjėjų. Apklausoje rezultatai panaudoti rengiant šias rekomendacijas, kurios padės pedagogams pamokoje taikyti veiksmingus pagalbos įrankius mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą.

Rekomendacijos skirtos mokyklų, ugdančių mokinius, kuriems nustatytas intelekto sutrikimas, pagal pradinio, pagrindinio, socialinių įgūdžių ugdymo programas, pedagogams. Veiksmingų pagalbos įrankių naudojimo rekomendacijos atskleis, kokie įrankiai pasiteisina pamokose, kokie veiksmingi būdai suteikia mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą, daugiau savarankiškumo ir pasirinkimo galimybių, ugdymo procesą daro įdomesnį ir skatina įsitraukimą.

Taikant rekomendacijas siūloma atsižvelgti į mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, jo sveikatos būklę, psichologinę savijautą ir kitus poreikius.

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

Mokinys, turintis specialiųjų ugdymosi poreikių dėl intelekto sutrikimo, ugdomas pagal pradinio, pagrindinio ugdymo individualizuotas programas, socialinių įgūdžių programą, pirminio profesinio mokymo programas (II Lietuvos kvalifikacijų lygio) įtraukties būdu ar pirminio profesinio mokymo programas (II Lietuvos kvalifikacijų lygio), pritaikomas specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams.

Daugiau informacijos apie šių mokinių ugdymo ir švietimo pagalbos teikimo ir organizavimo tvarką galima rasti čia: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.408141>

Mokiniams, kuriems nustatyti specialieji ugdymosi poreikiai, švietimo pagalba teikiama pagal pedagoginės psichologinės tarnybos, švietimo pagalbos tarnybos, atliekančios pedagoginės psichologinės tarnybos funkcijas, rekomendacijas. Plačiau susipažinti galima čia: <https://lisc.lt/wp-content/uploads/2025/08/2-Tevams-ugdymosi-poreikiu-vertinimo-eiga.pdf>

Mokyklos užtikrina mokinio ugdymą ir švietimo pagalbos teikimą, o mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) įsipareigoja užtikrinti mokinio dalyvavimą ugdymo ir jam teikiamos švietimo pagalbos, atsižvelgiant į mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, procese.

2. VEIKSMINGI PAGALBOS ĮRANKIAI PAMOKOJE

Veiksmingi pagalbos įrankiai pamokoje – tai įvairūs ugdymo metodai, būdai, ugdymo priemonės ar technologijos, kurios padeda mokiniams lengviau suprasti ugdomąją medžiagą, įsitraukti į ugdymo procesą ir dalyvauti jame. Pagalbos įrankių pamokoje taikymas grindžiamas universalaus dizaino mokymuisi principais, nes užtikrina, kad mokymo turinys būtų prieinamas visiems ir pritaikytas pagal mokinių gebėjimus ir poreikius.

Mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą, veiksmingi pagalbos įrankiai padeda:

geriau suprasti pateikiamą informaciją;

palaikyti dėmesį ir motyvaciją;

savarankiškiau atlikti užduotis;

sėkmingiau bendrauti ir išreikšti mintis;

patirti mokymosi sėkmę kartu su bendraamžiais.

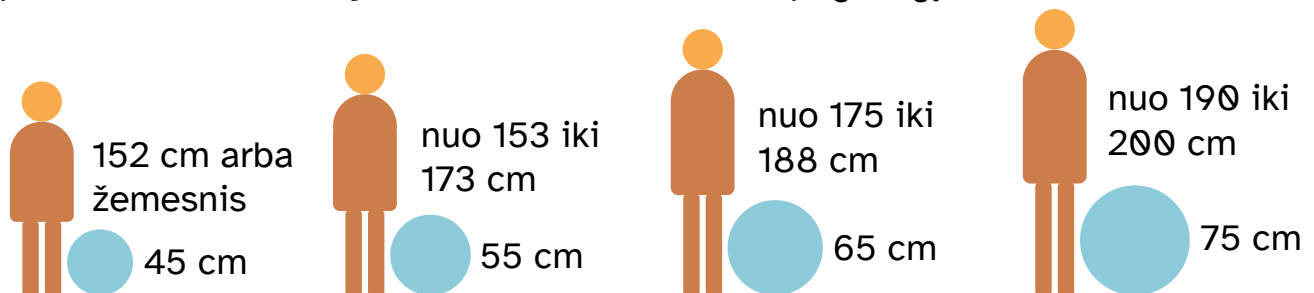
2.1. UGDYMO APLINKOS PRITAIKYMAS KLASĖJE

2.1.1. Fizinė klasės aplinka

Ugdymo aplinka pamokoje – tai kryptingas sensorinės, fizinės, socialinės ir emocinės aplinkos pritaikymas, siekiant sukurti tokias sąlygas, kad kiekvienas mokinsys galėtų ugdytis pagal savo gebėjimus ir poreikius. Tad visos ugdymo įstaigos komandos tikslas – sukurti mokymosi erdvę (-es), kurioje (-se) mokiniai jaustųsi saugiai, gebėtų sukaupti dėmesį, reguliuoti savo elgesį ir patirti mokymosi sėkmę.

Visų pirma, svarbu atsižvelgti į fizinės aplinkos organizavimą. Tikslinga išskirti klasės erdves, kuriose būna mokinsys. Kiekviena klasės erdvė turi turėti aiškią ribą, būti be perteklinių dirgiklių ar trukdžių. Dažniausiai klasė gali būti išskirta į šias erdves: darbo vieta, grupinė darbo vieta, poilsio (ramybės) erdvė, aktyvumo erdvė. Aplinkoje esantis vizualinis triukšmas gali blaškyti mokinių dėmesį, apsunkinti akademinę veiklą.

Tinkamai parinkta mokinio sėdėjimo vieta klasėje yra vienas svarbiausių komponentų, tiesiogiai darančių įtaką mokinio gebėjimui išlaikyti dėmesį, jo savijautai ir akademiniam rezultatams. Sėdėjimo vieta turi atitikti mokinio anatominius ypatumus ir leisti išlaikyti neutralią kūno padėtį, kad svoris pasiskirstytų tolygiai. Tai reiškia, kad sėdint ant kėdės (gali būti padėta balansinė pagalvė) ar gimnastikos kamuolio pėdos turi visiškai remtis į grindis. Balansinė pagalvė dedama ant mokinio darbo kėdės. Ši priemonė sukuria nestabilumą ir priverčia įtempti raumenis, taip išlaikant tiesią sėdėjimo padėtį. Sėdint ant balansinės pagalvės taip pat yra lavinama jutimų sistema. Tikslingas priemonės naudojimas gali mokiniui padėti sutelkti dėmesį, pagerinti laikyseną, sustiprinti raumenis ir pailginti sėdėjimo laiką darbo vietoje atliekant veiklas. Dažniausiai vienas iš balansinės pagalvės paviršių būna padengtas specialiais skirtingo dydžio dygliukais, o kitas lygus, todėl ją galima naudoti pagal kiekvieno mokinio individualius poreikius. Šią priemonę taip pat galima dėti po stalą, kad esant poreikiui mokinys galėtų pėdomis spausti pagalvę ir gauti papildomų pojūčių. Gimnastikos kamuolys naudojamas kaip kėdės alternatyva ir gali suteikti tokį patį efektą kaip balansinė pagalvė. Parenkant gimnastikos kamuolį mokiniui, būtina atsižvelgti į jo ūgį ir į darbo vietos (stalo) aukštį, kad būtų išlaikyta ergonominė sėdėjimo padėtis. Rekomenduojamas kamuolio skersmuo pagal ūgį:

Remiantis ergonomikos principais, keliai ir alkūnės turi būti sulenkti maždaug 90 laipsnių kampu, o nugara turėti atramą (negalioja sėdint ant gimnastikos kamuolio arba balansinės pagalvės), leidžiančią išlaikyti vertikalią kūno padėtį be papildomos įtampos. Moksliniai tyrimai rodo, kad ilgalaikis sėdėjimas statinėje padėtyje mažina raumenų aktyvumą, didina nuovargį ir mažina dėmesio koncentraciją, todėl svarbu, kad mokinys turėtų galimybę lengvai pakeisti kūno padėtį. Vienas iš būdų, kaip užtikrinti natūralų kūno judėjimą sėdint – balansinės pagalvės arba gimnastikos kamuolio naudojimas vietoj įprastos kėdės. Taip pat kūno padėtį galima pakeisti organizuojant sensorines pertraukas, kurių metu mokiniai galėtų atsistoti, pasitempti ar atlikti fizinį pratimą.

Rekomendacijas, kaip tinkamai pritaikyti mokymo(si) aplinką, atsižvelgiant į individualius mokinių poreikius, ir papildomą informaciją apie aplinkos pritaikymą bei priemonių parinkimą galima rasti čia: <https://lisc.lt/wp-content/uploads/2025/04/aplinka-SUP-n.pdf>

2.1.2. Poilsio erdvė klasėje

Atliktas tyrimas parodė, kad 67 proc. pedagogų teigia, jog klasėje poilsio erdvės nėra.

Mokiniais, turintiems intelekto sutrikimą, ugdymo aplinka gali dažnai kelti papildomų sunkumų. Šiems mokiniams gali būti sunku tinkamai apdoroti informaciją, įveikti sensorinius ir emocinės savireguliacijos iššūkius. Dėl šių priežasčių mokiniai gali sunkiau sukaupti dėmesį atlikdami akademines užduotis, greičiau pavargti per dieną ir prasčiau apdoroti iš aplinkos gaunamus dirgiklius. Tokiais atvejais klasėje naudinga turėti vietą, kur mokinys galėtų trumpam atsitraukti nuo ugdymosi proceso ir nusiraminti. Būtent tokia vieta gali būti poilsio (ramybės) erdvė (žr. 1 pav.). Poilsio (ramybės) erdvės simbolį galima rasti čia: <https://arasaac.org/pictograms/en/32826/calm%20area>

Poilsio (ramybės) erdvė padeda sureguliuoti sensorines sistemas, pailsėti, susikaupti ir sumažinti nerimą išliekant mokymosi aplinkoje. Mokiniui išreiškus poreikį pasinaudoti poilsio (ramybės) erdve, rekomenduojama jį nuvesti arba leisti savarankiškai nueiti į poilsio vietą ir nurodyti buvimo erdvėje pradžią, nustatant atgalinės eigos laikmatį (žr. 2 pav.) 3–5 minutėms. Nuskambėjus garsiniam signalui mokinys grįžta į darbo vietą. Kaip alternatyva atgalinės eigos laikmačiui gali būti naudojamas smėlio laikrodis.

POILSIO ERDVĖ

1 pav. Poilsio (ramybės) erdvės simbolis

2 pav. Atgalinės eigos laikmatis

Poilsio (ramybės) erdvė skirta visiems klasės mokiniams kaip savireguliacijos priemonė. Kiekvienas mokinys gali ja pasinaudoti, kai jaučia įtampą, nuovargį ar per didelį sensorinį krūvį. Vis dėlto ši erdvė ypač svarbi tiems mokiniams, kurie dar nesugeba aiškiai pasakyti ar atpažinti, kada jiems reikia pagalbos nusiraminti. Nuosekliai taikant šią priemonę, mokiniai palaipsniui mokosi savarankiškai atpažinti savo būseną, nueiti į poilsio zoną, nusiraminti ir sąmoningai grįžti į bendrą klasės veiklą. Taip sensorinė erdvė tampa ne tik emocinės paramos vieta, bet ir praktiniu savireguliacijos ugdymo įrankiu. Kiekvienam mokiniui turi būti sudaryta galimybė pasinaudoti šia erdve. Tikslingiausia, jei vienu metu erdve naudotųsi vienas mokinys. Jeigu vienu metu ja naudosis keli mokiniai, reikia užtikrinti, kad mokiniai vienas kitam netrukdytų. Poilsio vieta negali būti naudojama kaip apdovanojimas, žaidimo erdvė ar bausmė.

Norint sukurti efektyvią poilsio (ramybės) erdvę, svarbu parinkti tokią vietą klasėje, kur mokinys galėtų sklandžiai patekti ir savarankiškai grįžti į ugdymo procesą. Vieta turi būti rami, saugi ir matoma pedagogo. Parenkant vietą klasėje, kur bus įrengiama poilsio (ramybės) erdvė, rekomenduojama rinktis erdves klasės gale, kur yra mažiau judėjimo ir triukšmo.

Erdvę galima atskirti naudojant baldus, pertvaras ar širmas. Parenkant skiriamąją dalį, rekomenduojama rinktis neutralias spalvas, kad būtų išvengta perteklinių spalvų. Siūloma rinktis baltą, pilką, juodą arba medienos spalvą. Atskyrus poilsio erdvę nuo klasės erdvės, svarbu užtikrinti, kad būtų parinktos tinkamos grindys. Patartina rinktis minkštą, jaukų paviršių, todėl galima naudoti kiliminę dangą arba kitą minkštą pagrindą. Renkantis kiliminę dangą, būtina atkreipti dėmesį į tai, kad ji būtų ramių atspalvių – šviesiai pilka, smėlinė ar kita švelnių tonų spalva. Neutralios spalvos padės mokiniui nusiraminti ir neskatins per didelės stimuliacijos. Kiliminės dangos paviršius turėtų būti vientisas arba su subtiliu, pasikartojančiu raštu.

Kad poilsio (ramybės) erdvė atliktų savo funkciją, joje svarbu turėti aiškią struktūrą. Lengvos, aiškos, vaizdžiai pateiktos poilsio vietos taisyklės padeda mokiniui priminti, kaip tinkamai elgtis šioje erdvėje. Taisyklės turi būti pateiktos trumpais teiginiais ir (ar) mokiniui suprantamais paveikslėliais arba konkrečiais grafiniais simboliais. Plakatai, simboliai ir taisyklės gali būti pakabinti ant širmos arba sienos, šalia įėjimo į poilsio (ramybės) erdvę arba jos viduje. Rekomenduojama, kad jie būtų mokinio akių lygyje, kad informacija būtų lengvai matoma ir pasiekama. Rengiant taisyklių arba veiklų paveikslėlius, simbolius, rekomenduojama pasirinkti tokį dydį, kad jie būtų pakankamai dideli ir aiškiai matomi mokiniui, t. y. 7 x 7 arba 8 x 7 cm dydžio. Parengus šiuos simbolius, svarbu mokyti mokinį, ką jis turi daryti, kad galėtų nusiraminti, nes mokiniui būtina suprasti, kad jis pats gali reguliuoti savo kūną ir emocijas. Tad poilsio (ramybės) erdvėje tikslinga įtraukti nusiramavimo veiklas, kurios padėtų mokiniui sumažinti įtampą, patenkinti sensorinius poreikius ir sugrįžti į ramybės būseną. Svarbu parinkti arba leisti mokiniui savarankiškai pasirinkti veiklas, kurias jis norėtų atlikti, kad nusiramintų. Veiklos turėtų būti paprastos, aiškos, saugios ir lengvai atliekamos. Dažniausiai taikomos nusiramavimo veiklos šiems mokiniams yra kvėpavimo arba tempimo pratimai.

Be aiškių vizualinių priemonių, padedančių mokiniui suvokti elgesio ribas poilsio (ramybės) erdvėje, svarbu numatyti ir taikyti priemones, kurios praktiškai padėtų mokiniui patenkinti sensorinius poreikius ir padėtų nusiraminti. Viena iš tokių priemonių, kuri turėtų būti naudojama poilsio (ramybės) erdvėje – sensorinė dėžė. Sensorinė dėžė – tai nedidelis krepšelis arba dėžutė, kuriame laikomos sensorinės priemonės. Ruošiant sensorinę dėžę, svarbu atsižvelgti į mokinių amžių, sensorinius ypatumus, pomėgius ir tai, kas padeda jiems nusiraminti ir grįžti į ugdymo procesą. Parenkant sensorinės dėžės priemones, patartina įtraukti kuo daugiau skirtingų priemonių, skirtų įvairiems mokinių sensoriniams pojūčiams ir pomėgiams.

2.2. UGDYMO TURINIO INDIVIDUALIZAVIMAS

Tyrimo rezultatai parodė, kad tik 14 proc. pedagogų mokomąją medžiagą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą, supaprastina ir sumažina užduočių skaičių.

Mokiniui, turinčiam intelekto sutrikimą, bendrąją programą individualizuoja ar pritaiko pedagogas, atsižvelgdamas į pedagoginės psichologinės tarnybos rekomendacijas, individualius mokinio ugdymosi poreikius, gebėjimus ir galias, nustatyto sutrikimo pobūdį, kylantį dėl intelekto sutrikimo (nežymaus, vidutinio, žymaus ar labai žymaus), ir pritaiko mokymosi formą, mokymo organizavimo būdą pagal mokyklos vaiko gerovės komisijos, mokykloje dirbančių švietimo pagalbos specialistų rekomendacijas.

Individualizuodamas ugdymo turinį pedagogas pritaiko mokiniams skirtingas veiklas, darbo būdus, mokymo medžiagą, žinodamas skirtingus jų poreikius, interesus ir patirtį.

2.2.1. Individualizuota ugdymo programa

Individualizuota ugdymo programa ir mokinio pagalbos planas būtini kiekvienam mokiniui, turinčiam intelekto sutrikimą. Individualizuotos ugdymo programos turinys turi sutapti su bendrojo ugdymo programos turiniu. Atsižvelgiant į iškeltus mokiniui ugdymo tikslus, parenkami alternatyvūs ugdymosi metodai ir būdai, naudojamos individualiai parengtos užduotys, praktiniai mokymo metodai. Atliekamos užduotys turi leisti mokiniams, besimokantiems pagal individualizuotą ugdymo programą, kuo dažniau dalyvauti bendroje klasės veikloje ir bendradarbiauti su kitais klasės draugais. Mokiniui mokantis naują temą, kartu turi būti pateikiamas tos temos planas, kuriame aiškiai nurodyti mokymosi uždaviniai, laukiami rezultatai, kokios mokymo priemonės bus naudojamos, koku būdu užduotis bus įvertinta. Individualizuotos programos taikymas pačiam pedagogui leidžia suvokti individualizavimo tikslus, išmoko naujų metodų ir mokymo būdų, ugdytojas sukaupia naujos patirties, įgauna žinių ir įgūdžių, patiria įvairiapusio bendradarbiavimo naudą, sustiprina santykius su pačiu mokiniu ir visa klase.

Individualizuotos ugdymo programos turinys turi remtis lengvai suprantamos kalbos metodu. Lengvai suprantama kalba – tai metodas, kuriuo remiantis galima suprantamai pateikti informaciją bet kuria tema. Lengvai suprantama kalba pateikta informacija yra ypač aktuali mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą. Tokia kalba parašyti tekstai išsiskiria tuo, kad juose trumpais ir aiškiais sakiniais pateikiama svarbiausia informacija. Dažnai greta tokio teksto yra pateikiami paveikslėliai, padedantys lengviau suprasti informaciją.

LENGVAI SUPRANTAMOS KALBOS GAIRĖS	PAVYZDYS
1. Žodžių parinkimas	
Vartokite trumpus žodžius, o ilgesnius žodžius keiskite trumpesniais žodžių junginiais.	Organizuoja šventę → Rengia šventę.
Retus tarptautinius žodžius keiskite lietuviškais arba juos paaiškinkite keliais žodžiais.	Deportuos iš šalies → Išsiųs iš šalies.
Atsisakykite nereikšmingų pavadinimų ar vardų, kurie galėtų apsunkinti teksto suvokimą.	Vasarą, kai Jonas ir Ona atėjo, vaikai žaidė parke → Vasarą vaikai žaidė parke.
Vartokite ne žodžio santrumpą, o visą žodį.	100 Eur → 100 eurų .
Vartokite tiesioginės reikšmės žodžius, posakius.	Pajudės nauji darbai → Prasidės nauji darbai.
Abstrakčias sąvokas keiskite konkrečiomis.	Viešajame transporte dėvėkite kaukes → Autobuse, traukinyje, troleibuse dėvėkite kaukes.
Veiksmažodinius daiktavardžius keiskite veiksmažodžiais.	Nusivylimas → nusivilia, gynyba → ginti.
Didelius skaičius (procentus) keiskite žodžiais „keletas“, „daug“, „pusė“ ir pan.	Lietuvoje lankėsi 1 489 mln. užsienio svečių. → Lietuvoje lankėsi daug žmonių iš užsienio.
Vartokite dažnai girdimus žodžius.	Lengvai suprantamos kalbos žodynas – „ Microsoft Power BI “.

2. Sakinio struktūra	
Rašykite trumpais, aiškiais sakiniais. Net sudėtinguose tekstuose neperženkite 17 žodžių ribos sakinyje	Kai nusiplausite rankas, jas nusivalykite rankšluosčiu → Pirmiausia nusiplaukite rankas. Tada rankas nusivalykite rankšluosčiu.
Vartokite paprastas veiksmažodžių formas.	Neradus bendros kalbos, atsiranda nusivylimas → Kai žmonės negali susikalbėti, jie nusivilia.
Vartokite veikiamosios rūšies konstrukcijas.	Knyga buvo parašyta Jono → Jonas parašė knygą.
Laikykites įprastos žodžių tvarkos.	Greitai baigsis metai → Metai greitai baigsis.
Įvardžius keiskite daiktavardžiais.	Kaip šį sūrį iš jos paimti? → Kaip paimti sūrį iš varnos?
Venkite daugiau nei 1 įvardžio sakinyje.	Jis įkūrė miestą ir davė jam Trakų vardą → Gediminas įkūrė miestą. Gediminas pavadino šį miestą Trakais.
Veiksnį išreikškite įvardžiais „aš“, „tu“, „mes“, „jūs“.	Aš mėgstu ledus.
Sakiniuose venkite neiginių.	Rezultatai buvo labai nevienodi → Rezultatai buvo įvairūs.
3. Teksto struktūravimas	
Tekstą skaidykite dalimis (išskirkite pagrindines teksto mintis ir pagal tai tekstą suskaidykite į trumpesnes dalis).	1. Sportas ir kūnas Sportas padeda kūnui. Jis padeda būti stipriam. Sportuojant kūnas dirba geriau. 2. Sportas ir jausmai Sportas padeda jaustis gerai. Žmogus būna linksmesnis. Nuotaika tampa geresnė.

Siužetą dėstykite logine seka.	Jonas buvo laimingas, nes gavo medalį. Prieš savaitę jis pradėjo treniruotis. Ryte jis stovėjo ant pakylės. Jis bijojo starto. → Jonas pradėjo treniruotis. Atėjo varžybų diena. Jonas bėgo ir laimėjo medalį. Jonas buvo laimingas.
Aiškiai siekite sakinius. Tekstas turėtų būti rišlus, o ryšiai tarp sakinių akivaizdūs. Sakinius jungiantys žodžiai galėtų būti: tačiau, bet, todėl, ir, taip pat, be to, pirma, antra, taigi.	Lapė iš varnos pavogė sūrį. Varna nuliūdo. → Lapė iš varnos pavogė sūrį. Todėl varna nuliūdo.
Venkite informacijos skliaustuose.	Rankas plaukite taip: 1. Sušlapinkite rankas. 2. Užpilkite muilo. 3. Trinkite delnus.

4. Teksto formatavimas

Rinkitės ne mažesnę nei 14 dydžio šriftą.	
Rinkitės tinkamą šriftą: <i>Arial, Century, Comic Sans, Tahoma, Gothic, Verdana.</i>	Diena → Diena.
Nerašykite teksto vien didžiosiomis raidėmis.	ŽIEMA → Žiema.
Venkite per didelės apkrovos tekstui: šešėlių, perbraukimų, spalvų, pasvirimų ir panašiai. Svarbiausią informaciją paryškinkite.	Per mėnesį reikia mokėti 10 eurų .
Naudokite teksto lygiavimą kairėje ir 1,5 arba dvigubą intervalą tarp eilučių.	Kai išsivalote dantis, dantų šepetėlį gerai išplaukite.
Žodį užbaikite vienoje eilutėje (neperkelkite žodžio dalies į naują eilutę).	Šiandien mokytoja uždavė labai daug na- mų darbų. → Šiandien mokytoja uždavė labai daug namų darbų.
Naują sakinį visada pradėkite naujoje eilutėje.	Piemuo pašaukė ožką. Bet ožka neklausė.
Rinkitės pastelinį, o ne baltą teksto foną. Išlaikykite teksto ir fono kontrastą.	Svarbu valyti dantis → Svarbu valyti dantis.

5. Teksto iliustravimas

Palikite plačią (8 cm ar platesnę) paraštę paveikslėliams.

Paveikslėliais iliustruokite konkrečius dalykus.

Naudokite aiškius, aukštos kokybės, tinkamo dydžio paveikslėlius, atitinkančius teksto turinį.

Paveikslėlius rikiuokite vienoje dokumento pusėje.

Viename tekste naudokite to paties stiliaus paveikslėlius ir vieną dalyką iliustruokite tuo pačiu paveikslėliu.

Pavadinimas

Pavadinimas

Gaukite leidimą naudoti paveikslėlius arba naudokite lengvai suprantamos kalbos iliustracijų banką.

Lengvai suprantamos kalbos iliustracijų bankas: „**Microsoft Power BI**“

Išsamiau apie lengvai suprantamą kalbą:

[Tekstu_lengvai_suprantama_kalba_rengimo_gaires-1.pdf](#)

2.2.2. Pradinio ugdymo individualizuotos programos įgyvendinimas

Pradinio ugdymo individualizuota programa skirta mokiniui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių dėl sutrikusio intelekto, taip pat ir turinčiam kompleksinių negalių (kai intelekto sutrikimas yra negalių derinio dalis), ugdomam bendrosiose mokyklose (bendrosiose klasėse ir klasėse, skirtose specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams) ir mokyklose, skirtose specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams. Pradinio ugdymo individualizuota programa mokiniui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių dėl nežymiai sutrikusio intelekto, ugdomam drauge su bendraamžiais (ne specialiojoje klasėje), rengiama individualizuojant bendrąsias dalykų programas. Šiuo atveju ugdymo turinio sudedamosios dalys, t. y. dalykai, dalykų grupės, privalomoji ir pasirenkamoji dalis, yra tokios pačios kaip ir pradinio ugdymo bendrosios programos. Pradinio ugdymo individualizuotos programos turinys sudaromas, atsižvelgiant į pradinio ugdymo sritis. Gali būti mažinamas minimalus mokinio privalomų pamokų skaičius, didinamas neformaliojo švietimo valandų skaičius.

Pradinio ugdymo individualizuotą programą mokiniui, turinčiam didelių ir labai didelių ugdymosi poreikių dėl vidutinio, žymaus ir labai žymaus intelekto sutrikimo ir ugdomam bendrojo ugdymo mokykloje specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams arba bendrojo ugdymo mokyklos specialiojoje klasėje, sudaro šios veiklos: dorinis ugdymas, komunikacinė, pažintinė, orientacinė, meninė, fizinė ir specialioji veiklos. Jos gali būti keičiamos, jungiamos, atsižvelgiant į konkretaus mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius ir jo sveikatos būklę.

Ypatingą pradinio ugdymo individualizuotos programos turinio dalį sudaro ugdymas specialiųjų pamokų arba specialiųjų veiklų metu, skirtas mokinių sutrikusioms funkcijoms lavinti ar negalią kompensuojamiesiems įgūdžiams ugdyti: gydomoji kūno kultūra, logopedinės, pažintinių funkcijų lavinimo ir kt. pratybos.

Pradinio ugdymo individualizuotą programą mokiniui, turinčiam intelekto sutrikimą, rengia pedagogas, bendradarbiaudamas su švietimo pagalbos specialistais, atsižvelgdamas į pedagoginės psichologinės tarnybos, švietimo pagalbos tarnybos rekomendacijas, konkretaus mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius ir jo tėvų (globėjų, rūpintojų) lūkesčius.

2.2.3. Pagrindinio ugdymo individualizuotos programos įgyvendinimas

Pagrindinio ugdymo individualizuota programa skirta mokiniui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių dėl intelekto sutrikimo ir baigusiam pradinio ugdymo individualizuotą programą.

Programos paskirtis – atsižvelgus į specialiųjų ugdymosi poreikių turinčio mokinio galias ir gebėjimus, pritaikyti jam pagrindinio ugdymo programą, siekiant suteikti socialinės, kultūrinės ir pilietinės brandos pagrindus, bendrąjį raštingumą, technologinio raštingumo pagrindus, ugdyti gyvenime būtinas bendrąsias kompetencijas ir gebėjimus bei nuostatas, padėsiančias pagal galimybes būti veikliam, dalyvauti kartu su kitais užimtumo ir laisvalaikio veiklose, adaptuotis ir integruotis visuomenėje.

Ugdymas organizuojamas dalykų arba veiklų principu, atsižvelgiant į mokinio galias, gebėjimus ir pasiekimus, pedagoginės psichologinės tarnybos, švietimo pagalbos tarnybos rekomendacijas.

Programos turinys, atsižvelgiant į mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, gali iš esmės skirtis nuo pagrindinio ugdymo programos. Programos turinį struktūriškai sudaro dvi dalys: bendrojo ugdymo dalykai (veiklos), privalomi visiems mokiniams, ir pasirenkami dalykai (veiklos), skiriami mokinių specialiesiems ugdymosi poreikiams tenkinti, sutrikimą ar negalią kompensuojamiems įgūdžiams ugdyti, profesiniam orientavimui, savarankiškumo įgūdžiams ugdyti, kitai veiklai ar kitiems dalykams, kurie tenkintų mokinio ugdymosi poreikius ir švietimo pagalbos teikimo poreikius. Programa įgyvendinama vadovaujantis bendrosiomis ugdymo programomis ir bendraisiais ugdymo planais.

Programa įgyvendinama bendrojo ugdymo mokyklų bendrosiose klasėse ir klasėse, skirtose mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, specialiosiose mokyklose, skirtose mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, kitose mokyklose, vykdančiose pagrindinio ugdymo programą.

2.2.4. Socialinių įgūdžių ugdymo programos įgyvendinimas

Socialinių įgūdžių ugdymo programa skirta mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių dėl intelekto sutrikimo ir baigusiems pagrindinio ugdymo individualizuotą programą.

Programos paskirtis – sudaryti sąlygas mokiniui siekti asmeninės brandos, formuoti integralius kompetencijų pagrindus, ypatingą dėmesį skiriant socialinių emocinių kompetencijų ugdymui, gyvenimo įgūdžių ir pozityvių santykių su savimi ir kitais žmonėmis formavimui, padėti apsispręsti dėl tolesnio mokymosi siekių, profesinės veiklos kelio, gyvenimo bendruomenėje įprasminimo būdų ir pasirengti socialinei integracijai.

Programos turinys iš esmės skiriasi nuo vidurinio ugdymo programos, yra aktualus ir prasmingas mokiniui, atviras, integralus, plėtojantis asmenybės ir sociokultūrinę integraciją, įgyvendinamas taikant įvairius ugdymo organizavimo modelius. Jo struktūrą sudaro dvi dalys: privalomas ugdymo turinys, kurį sudaro veiklų, į kurias integruotas bendrojo ugdymo sričių ir (ar) dalykų turinys, ir pasirenkamas ugdymo turinys, skiriamas mokinio poreikiams tenkinti, socialiniams įgūdžiams ugdyti. Programa vykdoma vadovaujantis bendrosiomis ugdymo programomis ir bendraisiais ugdymo planais.

Mokykla, įgyvendindama socialinių įgūdžių ugdymo programą, renkasi organizavimo formą, ugdymo turinį pateikia pagal dalykus arba veiklas, atsižvelgdama į kiekvieno mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, mokyklos švietimo pagalbos specialistų ir mokytojų, dirbančių su mokiniu, rekomendacijas, pritaikydama ugdymo turinį pagal mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius ir individualų ugdymo planą.

2.2.5. Ugdymo pasiekimų vertinimo įrankiai pamokoje

Ugdymo pasiekimų vertinimas yra vienas svarbiausių ugdymo(si) proceso etapų, reikšmingas mokymosi pažangą ir kokybę skatinantis ir užtikrinantis veiksnys. Ugdymosi pasiekimų vertinimo paskirtis – padėti mokiniui pasitikrinti mokymosi pažangą, nustatyti jo pasiekimus. Svarbiausias pedagogo uždavinys – gebėti tinkamai parinkti ir pritaikyti skirtingus mokinio atliktos užduoties vertinimo būdus, atsižvelgiant į kiekvieno mokinio stiprybes. Mokymosi pažanga ir pasiekimai ugdymo procese vertinami pagal mokinio individualaus ugdymo plane numatytus individualios pažangos keliamus tikslus, aptarus su mokiniu, jo tėvais (globėjais, rūpintojais), švietimo pagalbą teikiančiais specialistais.

Mokiniai, besimokantys pagal individualizuotas programas, nedalyvauja nacionaliniuose mokinių pasiekimų patikrinimuose. Dėl mokinio, kuris mokosi pagal individualizuotą pradinio, pagrindinio, socialinių įgūdžių ugdymo programą, mokymosi pasiekimų vertinimo (jo būdų, periodiškumo) ir įforminimo susitariama mokykloje, atsižvelgiant į mokinio galias ir vertinimo suvokimą, poreikius, numatomą pažangą, tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidavimus. Vertinimo būdus renka mokykla (vertinimo įrašai „įskaityta“, „neįskaityta“; pažymiai, aprašai ir kt.). Mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą, įsivertinti gali būti taikomi nesudėtingi, lengvai suprantami, nereikalaujantys daug laiko įsivertinimo metodai, taikomi įvairūs būdai: vertinimas balais, „Veidukai“, „Šviesoforas“, „Įsivertinimo kortelės“, „Nebaigti sakiniai“, „Dienoraštis“, „Pyrago dalijimo“ metodas, „Saldžioji refleksija“, mokymosi dienoraščiai, struktūruoti klausimai, kriterijų aprašai, įvairios grafinės formos ir pan. Plačiau apie tai galima rasti čia:

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/dcde0d24360d11f08fdabd4950271e2c>

2.3. UGDYMO PRIEMONIŲ PAMOKOJE PRITAIKYMAS IR INDIVIDUALIZAVIMAS

2.3.1. Specialiosios mokymo priemonės

Tyrimo rezultatai parodė, kad 34 proc. pedagogų, ugdančių mokinius, turinčius intelekto sutrikimą, pamokoje daugiausia trūksta specialiųjų mokymo priemonių.

Individualizuoti ir pritaikyti specialiąsias mokymo priemones pamokoje yra svarbu dėl mokinio individualių ugdymo pasiekimų. Tikslingas specialiųjų mokymo priemonių naudojimas padeda pritaikyti mokymosi turinį ir parinkti užduotis, palengvina užduočių atlikimą, taip pat jų naudojimas įgalina visus mokinius sėkmingai dalyvauti ugdymo procese. Pedagogas, naudodamas specialiąsias mokymo priemones, sudaro galimybę mokiniui geriau suprasti ir išmokti akademinę medžiagą, ugdo jų savarankiškumą, gerina dėmesio koncentraciją, motorinius ir socialinius įgūdžius. Šių priemonių pritaikymas grindžiamas universalios dizaino mokymuisi principais, kurie pabrėžia, kad ugdymo procesas turėtų būti organizuojamas taip, jog kiekvienas mokinyss galėtų jame dalyvauti nuo pat pradžių. Tai reiškia, kad mokymosi turinys ir specialiosios mokymo priemonės turi būti kuriami skirtingais būdais, parenkant arba leidžiant mokiniui pasirinkti tinkamiausią. Rekomenduojama jas integruoti į kasdienes veiklas ir ugdymo procesą, siekiant mokiniui padėti aktyviai dalyvauti ugdymo procese, o ne dirbti atskirai nuo kitų klasės mokinių. Specialiųjų mokymo priemonių pritaikymas yra nuolatinis ir kintantis procesas, kuris reikalauja pedagogo stebėjimo, refleksijos ir lankstumo. Mokytojas turi analizuoti, kaip mokinyss reaguoja į pasiūlytas priemones, ir įvertinti, ar jos padeda pasiekti akademinis tikslus ar reikalingi papildomi pakeitimai. Svarbu atkreipti dėmesį, kad net maži pakeitimai, tokie kaip spalvos, šrifto dydis, struktūra, gali turėti didelę įtaką akademiniams pasiekimams.

Daugiau informacijos apie specialiąsias mokymosi priemones galima rasti čia: [SPECIALIOSIOS MOKYMO PRIEMONĖS_Rekomendacijos pedagogams](#)

2.3.2. Informacinių technologijų priemonės

Tyrimo rezultatai parodė, kad tik 27 proc. pedagogų, ugdydami mokinius, turinčius intelekto sutrikimą, pamokoje naudoja interaktyvias lentas arba ekranus.

Tinkamai naudojamos informacinės technologijos padeda diferencijuoti ugdymo procesą ir yra veiksmingas būdas didinti mokinių, turinčių intelekto sutrikimą, motyvaciją atlikti užduotis. Jos atveria naujas galimybes gauti naujos informacijos ir skatina mokinių kūrybiškumą, iniciatyvumą ir kritinį mąstymą. Svarbu šias technologijas matyti ne tik kaip papildomą mokymo priemonę, bet kaip universalų ugdymo įrankį, kuris gali būti naudojamas ir pritaikytas įvairiems dalykams mokyti ir skirtingoms užduotims atlikti. Tinkamai parinktos ir į ugdymo procesą integruotos technologijos gali padėti kurti mokymosi aplinką ir užtikrinti sąlygas, kad kiekvienas mokinsys galėtų atrasti jam tinkamiausius būdus mokytis, tobulėti ir veikti kartu su bendraamžiais. Šios technologijos labiau atkreipia mokinių dėmesį ir veikia kaip motyvacija, nes mokiniai, turintys intelekto sutrikimą, greičiau pavargsta, sunkiau koncentruoja dėmesį ar išlaiko susidomėjimą veikla, todėl informacinės technologijos gali būti efektyvi priemonė, organizuojant tokių mokinių ugdymą. Šios priemonės leidžia kurti trumpas, dinamiškas užduotis, kuriose pateikiami garsiniai ir vaizdiniai elementai. Taip pat dažnai naudojami žaidimo komponentai ir aiški grįžamojo ryšio sistema. Šie kriterijai leidžia mokiniui iš karto patirti sėkmę ir pamatyti savo pasiekimus.

Mokiniam, turinčiam intelekto sutrikimą, ugdyti gali būti naudojami įvairūs skaitmeniniai įrankiai: *pdf* formatai su pritaikomais šriftais ir fonų spalvomis, elektroninės knygos (*eBooks*) su galimybe keisti teksto dydį ir foną, mažinant iliustracijų skaičių, interaktyvūs *pdf* formato dokumentai, kur galima atlikti užduotis tiesiogiai faile, ir kt. Svarbu, kad skaitmeniniai įrankiai būtų parinkti ir pritaikyti pagal mokinių gebėjimus ir individualizuotą turinį, turėtų aiškią naudojimosi instrukciją, paveikslėlio ar žodžio įgarsinimą ir užduoties kartojimo galimybę.

Pedagogas, atsižvelgęs į mokinių galimybes, gali sukurti užduotis, atitinkančias skirtingus gebėjimų lygius, panaudoti skaitmenines priemones vertinimui ar pažangos stebėjimui. Papildomos informacijos apie skaitmenines (informacines) technologijas galima rasti leidinyje

SKAITMENINĖS PROGRAMOS

2.3.3. Alternatyviosios ir augmentinės (papildančiosios) komunikacijos priemonės

Atliktas tyrimas parodė, kad tik 8 proc. pedagogų, ugdydami mokinius, turinčius intelekto sutrikimą, naudoja alternatyviosios ir augmentinės (papildančiosios) komunikacijos priemones.

Alternatyviosios ir augmentinės (papildančiosios) komunikacijos priemonės padeda mokiniams lengviau įsitraukti į mokymo(si) procesą, veiklas, kuriamas prasmingesnis dialogas su bendraamžiais ar mokytojais. Reguliarus šių įrankių taikymas didina mokinių savarankiškumą, stiprina socialinius įgūdžius ir kelia mažiau elgesio iššūkių. Dažniausiai pamokoje mokiniams, kurie negali bendrauti sakybine kalba, gali būti naudojami įvairūs komunikatoriai.

Komunikatoriai – prietaisai arba programėlės, skirti padėti mokiniams, turintiems kalbos ar bendravimo sunkumų, bendrauti su aplinkiniais. Yra įvairių komunikatorių rūšių – nuo paprastų paveikslėlių lentų iki sudėtingesnių skaitmeninių prietaisų ar programų, kuriuose naudojami simboliai, tekstas ir balso pranešimai. Komunikatoriai leidžia mokiniams išreikšti savo mintis, poreikius ir norus alternatyviu būdu.

Dažniausiai naudojamos alternatyviosios ir augmentinės (papildančiosios) komunikacijos priemonės:

1. „Arasaac“ – tai internetinė platforma, skirta alternatyviajai ir augmentinei (papildančiajai) komunikacijai ir ugdymo turiniui sukurti naudojant simbolius. Platforma siūlo platų nemokamų piktogramų rinkinį, skirtą pagerinti bendravimą mokiniams, kuriems sunku komunikuoti žodine kalba. „Arasaac“ simboliai gali būti naudojami kuriant vizualinius tvarkaraščius, užduočių sekas, socialines istorijas ar kaip komunikacijos priemonę mokiniams, turintiems intelekto sutrikimų. Simboliai ir įrankiai, pateikiami platformoje, yra prieinami įvairiomis kalbomis ir gali būti naudojami įvairioje ugdymo aplinkoje.

Naudodami šią priemonę mokiniai gali pasirinkti skirtingus paveikslėlius (simbolius), iš jų sudaryti sakinius ir taip išreikšti savo mintis. Tuo tarpu mokytojams naudojant šią priemonę gali būti lengviau kurti mokiniams individualias užduotis, vizualinius tvarkaraščius ar socialines istorijas.

2. „Boardmaker“ – tai programinė įranga, kuri leidžia kurti vizualinius tvarkaraščius, simbolius ir paveikslėlius, skirtus padėti mokiniams suprasti dienos veiklą ar socialines situacijas. Kortelės gali būti naudojamos ir mokant bei komunikuojant alternatyviosios ir augmentinės (papildančiosios) komunikacijos priemonėmis.

Naudodami šią priemonę pedagogai gali kurti individualias užduotis, mokymosi veiklas ar socialines istorijas mokiniams. Vizualinės kortelės gali praversti mokant juos komunikuoti alternatyviosios ir augmentinės (papildančiosios) komunikacijos priemonėmis.

NAUDOTA LITERATŪRA

1. Du Preez, H., & Combrinck, C.-M. (2022). The Sensory Classroom Teacher Questionnaire: A tool for assessing conducive classroom conditions for children with ADHD. *African Journal of Psychological Assessment*, 4(1), e1–e8. <https://doi.org/10.4102/ajopa.v4i0.107>
2. Maich, K., Davies, A. W. J., & van Rhijn, T. (2019). A Relaxation Station in Every Location. *Intervention in School and Clinic*, 54(3), 160–165. <https://doi.org/10.1177/1053451218767916>
3. Plastino, L. (2024). The Classroom Calming Corner, The Watson Institute, <https://www.thewatsoninstitute.org/watson-life-resources/situation/classroom-calming-corner/>
4. Cole, K. (2021). *Flexible seating impact on classroom environment*.
5. Wright, S. N. (2020). *Flexible seating in the classroom* (Master's thesis). Northwest Iowa.
6. Thompson, C. (2021). *The impact of a classroom calm down corner in a primary ...* (Master's thesis). Northwest Iowa.
7. Buckner, L. (2022). *Calming spaces in schools and classrooms*. WestEd
8. Infantes-Paniagua, Á., Clemente, F. M., & ... (2021). Active school breaks and students' attention: A systematic review with meta-analysis. *Brain Sciences*, 11, 675. <https://doi.org/10.3390/brainsci11060675>
9. Reyes-Amigo, T., et al. (2025). Effectiveness of school-based active breaks on classroom behaviour, executive functions and physical fitness: A systematic review. *Frontiers in Public Health*, 13, 1469998. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2025.1469998>
10. Fernández-Batanero, J. M., Montenegro-Rueda, M., Fernández-Cerero, J., & García-Martínez, I. (2022). Assistive technology for the inclusion of students with disabilities: A systematic review. *Educational Technology Research and Development*. <https://doi.org/10.1007/s11423-022-10127-7>
11. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.408141>
12. <https://lisc.lt/wp-content/uploads/2025/08/2-Tevams-ugdymosi-poreikiu-vertinimo-eiga.pdf>

13. <https://lisc.lt/wp-content/uploads/2025/04/aplinka-SUP-n.pdf>

14. <https://arasaac.org/pictograms/en/32826/calm%20area>

15. [https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/
dcde0d24360d11f08fdabd4950271e2c](https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/dcde0d24360d11f08fdabd4950271e2c)

16. SKAIT MENINĖS PROGRAMOS

17. SPECIALIOSIOS MOKYMO PRIEMONĖS_Rekomendacijos pedagogams

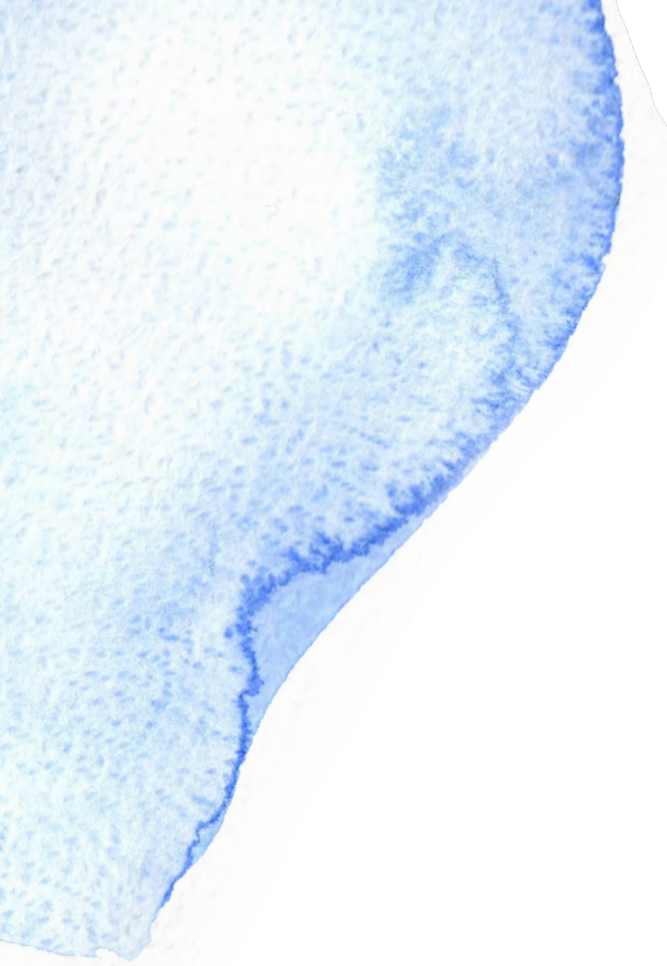
18. [https://emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/BP/2022-03-10/tarpiniai/
Rekomendacijos%20spec%20%20poreikiai/Mokymosi%20sutrikimai.pdf](https://emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/BP/2022-03-10/tarpiniai/Rekomendacijos%20spec%20%20poreikiai/Mokymosi%20sutrikimai.pdf)

19. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.404013>

20. [https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2399984/kiek-lietuvos-mokyklose-
mokosi-specialiuju-poreikiu-vaiku-kiek-ju-daugejo-ir-ka-tai-rodo?srsltid=Af
mBOopPtOZFUlwptlooqjIUjfFg4ITx9rReleIL2IkX4qBNrZfiHwbM](https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2399984/kiek-lietuvos-mokyklose-mokosi-specialiuju-poreikiu-vaiku-kiek-ju-daugejo-ir-ka-tai-rodo?srsltid=AfmBOopPtOZFUlwptlooqjIUjfFg4ITx9rReleIL2IkX4qBNrZfiHwbM)

21. [https://anta.lrv.lt/lt/aplinkos-prieinamumas/informacijos-prieinamumas/
lengvai-suprantama-kalba/](https://anta.lrv.lt/lt/aplinkos-prieinamumas/informacijos-prieinamumas/lengvai-suprantama-kalba/)

22. Tekstu_lengvai_suprantama_kalba_rengimo_gaires-1.pdf

Džiaugsmo g. 44, 11302 Vilnius
Tel. +370 676 960 44
El. paštas info@lisc.lt

Lietuvos įtraukties
švietimo centras

įtrauktis

